

विराटं निहतं दृष्ट्वा क्रोशन्ति विलपन्ति च । द्रोणास्तशरसंकुतं शयानं रुधिरोक्षितं ।
विराटं विनदन्त्येते गृध्रगोमायुवायसाः । विनद्यमानं विहगैर्विराटमसितेजसा ।
न शक्नुवन्ति विवशा विवर्त्तयितुमातुराः । आसामातपतप्तानामायासेन च योषितां ।
अमेण च विवर्णानां वक्त्राणां विभुतं वपुः । उत्तरञ्चाभिमन्युञ्च काम्बाजञ्च सुदर्शिणं ।
शिष्टूनेतान् हतान् पश्य लक्ष्मणञ्च सुदर्शनं । आयोधमश्विरोमध्ये शयानं पश्य माधव ।
इति श्रीमहाभारते स्त्रीपर्वणि स्त्रीविलापपर्वणि गान्धारीवाक्ये विंशतितमोऽध्यायः ॥ २० ॥

॥ गान्धार्युवाच ॥ एष वैकर्त्तनः श्वेते महेष्वासो महाबलः । ज्वलितानलवत् संख्ये संशान्तः पार्थतेजसा ।
पश्य वैकर्त्तनं कर्णं निहत्यातिरयान् बह्वन् । शोणितौघपरोताङ्गं शयानं पतितं भुवि ।
अमर्षी दीर्घरोषश्च महेष्वासो महारथः । रणे विनिहतः श्वेते शूरो गाण्डीवधन्वना ।
यं स्म पाण्डवसंचासान्मम पुत्रा महारथाः । प्रायुध्यन्त पुरस्कृत्य मातङ्गा इव यूथपं ।
शार्दूलमिव सिंहेन समरे सव्यसाचिना । मातङ्गमिव मत्तेन मातङ्गेन निपातितं ।
समेताः पुरुषव्याघ्र निहतं शूरमाहवे । प्रकीर्णमूर्द्धजाः पत्न्यो रुदन्यः पर्युपासते ।
उद्दिग्धः सततं यस्माद्धूर्मराजो युधिष्ठिरः । त्रयोदश समा निद्रां चिन्तयन्नाध्यगच्छत ।
अनाध्व्यः परैर्युद्धे शत्रुभिर्मघवानिव । युगान्ताग्निरिवार्चिष्मान् हिमवानिव च स्थिरः ।
स भूत्वा शरणं वीरो धार्तराष्ट्रस्य माधव । भूमौ विनिहतः श्वेते वातरुण इव द्रुमः ।
पश्य कर्णस्य पत्नीं त्वं वृषसेनस्य मातरं । लालयमानां करुणं रुदतीं पतितां भुवि ।
आचार्य्यशापोऽनुगतो ध्रुवं त्वां यदयसच्चक्रमियं धरा ते । ततः शरेणापहतं शिरस्ते धनञ्जयेनाहवशत्रुमध्ये ।
हाहा धिगेषा पतिता विसंज्ञा समीक्ष्य जाम्बूनदबद्धकचं । कर्णं महाबाहुमदीनसत्त्वं सुषेणमाता रुदती भृशार्त्ता ।
अल्पावशेषोऽपि कृतो महात्मा शरीरभक्षैः परिभक्षयद्भिः । द्रष्टुं न नः प्रीतिकरः शशीव कृष्णस्य पत्नस्य चतुर्दशाहे ।
सा वर्त्तमाना पतिता पृथिव्यामुत्थाय दीना पुनरेव चैषा । कर्णस्य वक्त्रं परिजिघ्रमाणा रोरूयते पुत्रवधाभितप्ता ।

इति श्रीमहाभारते स्त्रीपर्वणि स्त्रीविलापपर्वणि गान्धारीवाक्ये एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

॥ गान्धार्युवाच ॥ आवन्त्यं भीमसेनेन भक्षयन्ति निपातितं । गृध्रगोमायवः शूरं बद्धवन्धुमबन्धुवत् ।
तं पश्य कदनं कृत्वा शत्रूणां मधुसूदन । शयानं वीरशयने रुधिरेण समुक्षितं ।
तं शृगालाश्च कङ्काश्च क्रव्यादाश्च पृथग्विधाः । तेन तेन विकर्षन्ति पश्य कालस्य पर्ययं ।
शयानं वीरशयने वीरमाक्रन्दकारिणं । आवन्त्यं सहिता नार्य्या रुदन्यः पर्युपासते ।
प्रातिपेयं महेष्वासं हतं भस्मेन बाह्लिकं । प्रसुप्तमिव शार्दूलं पश्य कृष्णमनस्विनं ।
अतोव मुखवर्णोऽस्य निहतस्यापि शोभते । सोमस्येवाभिपूर्णस्य पौर्णमास्यां समुद्यतः ।
पुत्रशोकाभितप्तेन प्रतिज्ञां परिरक्षता । पाकशासनिना संख्ये वार्द्धक्षत्तिर्निपातितः ।
एकादशचमूर्भित्वा रक्ष्यमाणं महात्मना । सत्यञ्चिकीर्षता पश्य हतमेनं जयद्रथं ।
सिन्धुसैवीरभर्त्तारं दर्पपूर्णं मनस्विनं । भक्षयन्त्यग्निवा गृध्रा जनार्दन जयद्रथं ।